

Härderups posten

Nr. 21 — November 1991
10 kr.

*Enefäladen andas både rofylldhet och mystik.
Här är Nils Anderssons fälad i Starrarp.
Länsstyrelsen vill att den skall bevaras.*

MED NILS I FÄLADEN

Av Bertil Persson
Starrarp

Nils och jag skulle gå upp till fäladen. Nils, d.v.s. lantbrukaren, naturmänniskan och filosofen Nils Andersson i Starrarp drar på sig gummistöv-larna och greppar stödkäppen. Han är böjd av ålder, 85 år, och livslångt arbete med jord och djur. Men han tvekar inte inför den långa promenaden och som det senare ska visa sig, kliver han över stengården och tagg-trådstängsel när så behövs.

Anledningen till promenaden är min nyfikenhet på vad Skogsvårdsstyrelsen är sysselsatta med där uppe i Nilsas fälad.

När vi går i "Sträded" berättar Nils att hans dotter Anita förmedlat en kontakt med Länsstyrelsens miljövårdsenhet. I somras fick Nils besök.

- Det var en trevlig och fin byrådirektör från Länsstyrelsen, berättar Nils.

Det visade sig att byrådirektören och Nils var av samma uppfattning. Fäladen borde bevaras och vårdas.

På väg upp mot fäladen passerar vi "Magroben" med den lilla stenvälvda bron. Nils vet namnen på alla åkrarna, han har gått här sen barnsben.

Nils är så fast rotad här, att man kan säga att han är en del av detta natur och kulturlandskap.

Nils pekar uppåt vången vid bokedungen.

- Där är fyra tunnland i den. Den högg min far och Jöns Drejares Gottfrid med lie på en dag! Det var nog råg.

En prestation som ännu idag, 90 år senare, omtalas i Starrarp.

Väl uppe i fäladen

ser vi hur Skogs-

vårdsstyrelsens

folk har hunnit en

bra bit med att

sätta upp nytt

stängsel rent hela

fäladen.

Nils besiktigar och

ger ett gott betyg.

- Jag har sagt till

dom att dom inte

behöver stänga in

Päreläckorna. Inget

skog har någonsin

tagit sig över de

bredda stengårderna.

Jag håller gärna med

Nils. Ett taggtråd-

stängsel skulle dessutom

störa anblicken av dessa fantastiska stengården, som minner om 1800-talets

otroliga slit för att utöka odlingsarealen.

- Detta är orörd natur, säger Nils, när vi nått in i fäladen. Här har

aldrig satts någon konstgödning och aldrig sprutats några gifter. Här har

heller aldrig kalhuggits, bara avverkats för gårdens behov av ved.

Åtgången på ved har dessutom minskat. Nog hade Nils kunnat avverka mer,

utan att skogen hade fördärvats.

- Du kunde ju sälja till ved, säger jag.

- Nä, menar Nils, där är nog ingen som vill ha. Folk är så bekväma nu-

förtiden. Dom vill varken såga eller hugga bränne.

Så finner vi vad vi söker. Det som ingen av oss tidigare känt till eller

vetat att den fanns här. Skogslýsingen, som biologen Mikael Wigfors upp-

täckte här i somras. En liten, ganska oansenlig växt, som växer krypande mot marken. Den blommar på sommaren, så nu ser vi bara bladen.

- Här i fäladen finns ett av de största bestånden av skogslýsing i hela Sverige, berättar Nils stolt.

I min medhavda Fältflora står den under namnet Gularv.

- Den finaste tiden i fäladen är på våren när vitsipporna blommar, säger Nils.

Visst har Nils rätt.

Det handlar om flera

tunnland där marken

är täckt av miljoner

vitsippor. En nästan

omtalande och dess-

utom löftesrik an-

blick för dem, som i

likhet med Nils, har

sina sinnen mottagliga

för naturens skönhet.

Vår vandring går vidare

bland enebuskar, nypon-

buskar och genom alskog

bort mot kreaturens

vattenställe, en gammal

brunn. Här är det sten

efter sten i alla stor-

lekar och tätt, tätt.

Kvigorna kommer till mötes. De går direkt till Nils. De känner igen sin

beskyddare och vän.

Den riktiga och imponerande enefäladen finns lite längre upp i backen,

men dit går vi inte idag. Istället beger vi oss hemåt över öppna odlade

fält. Då känns höstens kyliga vindar.

När vi kommit

tillbaka till

gården är det

skönt att få

komma in i

spisvärmen,

där Astrid som

alltid är redo

med kaffe och

kakor i detta

gästfria hem.

- Vi får ha

en gök, säger

Nils.

Astrid hämtar

flaskan och

håller upp.

Så skålar vi

för fäladen

och sen för-

djupar vi oss

i arrendekontrakt och åtgärdsplan.

Det kan kanske vara av intresse att läsa miljövårdsenhetens beskrivning

av området, som totalt omfattar 24 tunnland. Så här lyder den:

"Bokstäver inom parentes hänvisar till områdeskartan. (Nästa sida)

Området utgörs av en svagt sluttande alskog (BS) med fäladslignande

ytor (BI 2) längst upp i sluttningen samt en öppen yta i söder -

lejbacken (BI 1). Uppe i sluttningen finns också de s.k. Päreläckorna

(BII 1) som har varit uppodlade och idag hyser en gödselpåverkad kul-

turbetesflora. De avgränsas mot alskogen av en bred stenmur, troligen

från tiden efter skiftet. I öster finns en liten lycka som också varit

uppodlad (BII 2). Området har troligen hävdats under mycket lång tid. På rekognoceringskartan från början av 1800-talet är alskogen luckigt lövträdsbeväxt och på höjden står mindre trädgrupper och buskar. En byggnad och en liten åkerlycka är markerad i östra kanten av området. På Laga skifteskartan från 1836 betecknas alskogen som omväxlande backar och kärr. Fäladen tillhörde de s.k. Linne-lyckorna, lejbacken betecknades gatbacken, norra delen av Päre-lyckorna kallades Hultsåkra-lyckan och den lilla åkern i öster hörde till Lassalyckan. Hela området tillhörde utmarken men namnen tyder dock på att delar (lyckorna) tidvis plöjdes upp, vilket också indikeras av röjningsrösen i delar av fälads- marken.

På en karta från 1914 markeras alskogen som gles trädbevuxen medan fäladen är så gott som helt öppen. Pärelyckorna är uppodlade.

I området finns hänsynskrävande arter som gynnas eller är beroende av att marken hävdas. Bland dessa kan nämnas knägräs och jordtistel. I alskogen finns också mycket gott om den sällsynta arten skogslusing. Områdets karaktär av gammal betesmark är också mycket värdefull."

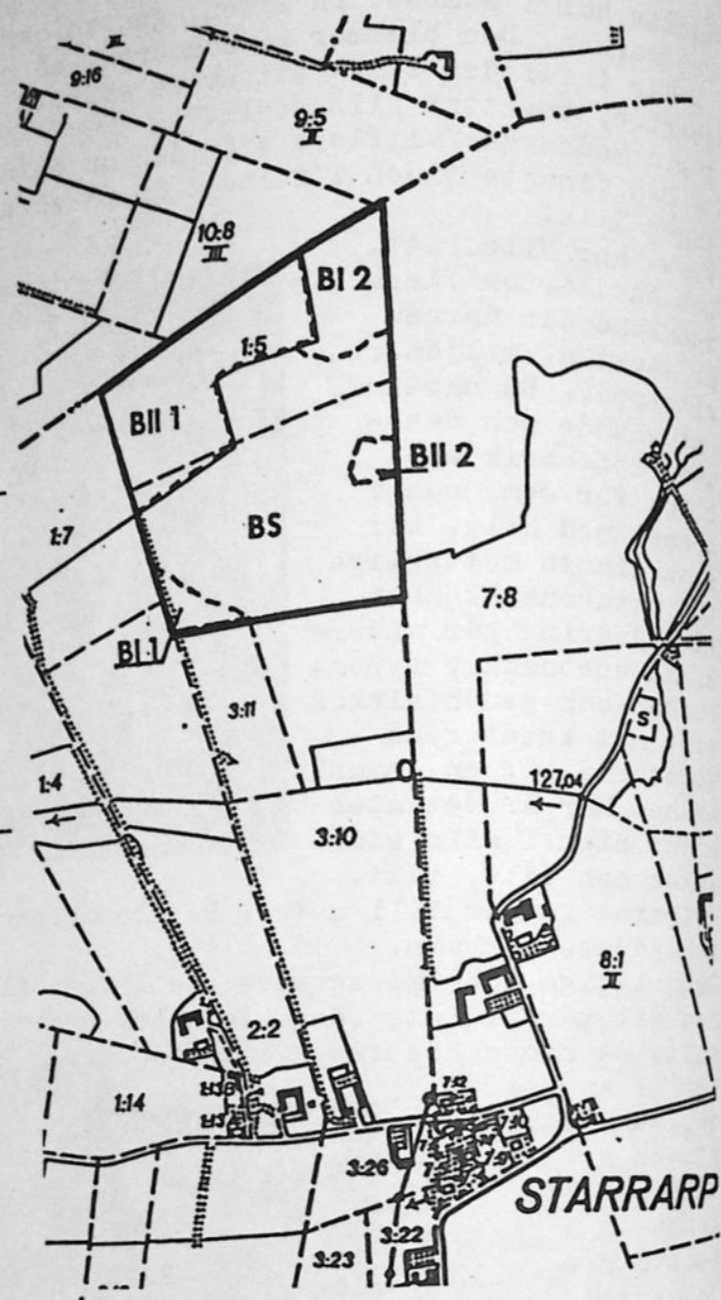
Så beskriver Länsstyrelsen området. Nu har Skogsvårdsstyrelsen fått i uppdrag att inhägna området för fortsatt betesgång och vissa delar av alskogen och enefäladen skall röjas eller glesas.

Ett par dagar efter vår vandring till fäladen ringer jag upp Jonas Eriksson på Länsstyrelsens miljöförvaltningsenhet. Han berättar att statsmakterna har ställt medel till förfogande för att ekonomiskt hjälpa och stödja markägare, som genom kontrakt åtar sig att "producera naturvårdsnytta". Detta görs inom ramen för jordbrukets omställningsprogram. Många intressanta och värdefulla områden skulle annars komma i farozonen med tanke på framförallt de bidrag som också utgår för skogplantering.

Jonas Eriksson menar att bonden är den i särklass bäste naturvårdaren och också den billigaste.

Kontraktet som nu upprättats är på 5 år och det utgör inget definitivt och varaktigt skydd för fäladen, men Länsstyrelsens vilja och ambition är att det ska förlängas.

Jonas Eriksson påpekar också att man från Länsstyrelsens sida är intresserad av hela området från Sniberups fälad in mot Starrarps ora och Puus. D.v.s. de markområden med någorlunda ursprunglig vegetation, t.ex. enefälader, skottskog och betesmarker. Han vill gärna komma i kontakt med fler intresserade markägare just här.

NY BOK FRÅN FRENNINGEBYGDEN

Medlemmarna i "Föreningen Frenningeboken" gav 1987 ut boken "Frenninge socken genom tiderna", som rönt stort intresse och välvilligt mottagande. Vi har sedan dess arbetat vidare med forskning i vår sockens historia. Och redaktören och utgivaren av "Hårderupsposten", vår käre vän Bertil tillhör också föreningen. Vårt arbete har resulterat i en ny bok, som i dagarna utkommer: "Mollerödgården i Frenningebygden med Pehr Jönssons dagbok 1855-1856".

Bertil Persson har därför bitt undertecknad att i korthet presentera den nya boken.

Vi har denna gång koncentrerat oss på att beskriva en särskild gård i vår församling: Mollerödsgården med dess anrika historia och som representativ för övriga gårdar här i bygden och deras historia från 1800-talet fram till vår egen tid.

Anledningen till att vi valde just Mollerödsgården beror därpå att vi i åbon, nämndemannen och rusthållaren Pehr Jönssons dagbok från åren 1855-1856 funnit ett unikt och intressant dokument, där man kan följa arbetet på en större gård, såsom det bedrevs under självhushållningens tid.

Här lämnas också redogörelse för hur enskiftet genomfördes och hur den gamla bygemenskapen sprängdes, när gårdar måste flyttas ut till de nya ägor, samlade i ett skifte istället som förut i ett stort antal olika tegar till varje gård, spridda över stora områden.

Dagboken är mycket detaljrik och Pehr Jönsson har en ovanlig förmåga att kort och koncist redogöra för arbetet på gården dag efter dag. Även om i hans dagbok, som ges ut i sin helhet, finns en del upprepningar, så verkar de aldrig tröttnande eftersom han ständigt varierar uttrycken och ofta är rent dramatisk i sin framställning. Vad beträffar stavningen följer han ofta den ljudenliga. Det är också en mängd människor, familjen, slakten, vänner och medhjälpare som passerar revy. Och man får en levande bild av Pehr Jönsson själv som en rättänkande, rättrådig och gudfruktig man, en nämndeman i sin prydno. Det som vidare gör dagboken så intressant och ett nöje att läsa, är att man får en god inblick i de mera privata förhållandena inom den stora familjen, både dess glädjeämnen och provningar och bilden av ett öppet och gästfritt hem.

Till denna dagbok har vi fogat många kapitel, som belyser sådana uppgifter som beröres i dagboken och som inte kommit med i "Frenninge socken genom tiderna". Bl.a. fragment ur riksdagsmannen, åbon Oluf Anderssons i Sjököp dagbok och vars dotter Anna var gift med Pehr Jönsson.

Vidare kan nämnas att Henning och Hilding Hansson, den senare ägare till den anrika Mollerödsgården och som själv vuxit upp där, i ett kapitel skildrar sina barndomsminnen från tiden då seklet var ungt. Vi får följa hur arbetet på gården bedrevs på åker och äng och i skogen under loppet av ett år. Liksom här var göromålen många också i hemmet i denna självhushållningens tid, som sträckte sig ända fram på 1920-talet, dock hela tiden med förbättrade redskap, som gjorde arbetet lättare.

Mycket annat av intresse vore att anföra, men utrymmet här tillåter inte detta.

Det är nu vår förhoppning att denna nya bok "Mollerödsgården i Frenningebygden med Pehr Jönssons dagbok" skall röna lika välvilligt mottagande som den förra. Och denna eller båda tillsammans kan också bli en värdefull gåva inför den stundande julen, vid högtider och till barn och barnbarn o.s.v.

Slutar så denna korta presentation med att sända Er alla mina hjärtligaste hälsningar!

Tillgivne Karl-Erik Rignell.

Hallabackens Tivoli

Text & musik Sven Ohlsson

Intro Slow fox

Vers

1. Jag tog ut min cykel i
2. Jag dansade

fickan en dörrnyckel och vissla på en sång när jag cykla vägen
fram, med plunta ut i fickan och kompis hjälp att dricka'n och
inträde för fem - det blev tretton och sjuttio - fem - Dansbanan
hemma därvid tillhör en nu sinnen tid men än jag minns
Hallabackens Tivoli. Där under månens och stjärnornas
glans blev mången het romans av lördans dans.

1. JAG DANSADE MED GULL-BRITT MED KERSTIN OCH MED BIRGIT
TILL TONERNA FRÅN STEENS OCH RAMONAS DANSMUSIK
MED KAFFE KÖPT AV ACKE SÅ GICK VI UPP I BACKEN
TILL NÅGON KAFFETÅR JA DÅ SADE VI VÄL SKÅL!
2. DET HÄNDE ATT NÅ'N BRÅKA MED KNOGJÄRN OCH MED PÅKAR
DÅ INGREP LAGENS ARM MED BATONG OCH MUSKLAD BARM
MEN SMOCKAN LÅG I LUFTEN IBLAND MED HETA DUSTER
DÅ SÖNNARSLÖV FICK DÄNG AV ÅRRÖDS SNAPSHUGGAREGÄNG.

Refr. efter varje vers.

FINNS DET EN FRAMTID FÖR OSS?

Av Ewa Andersson
Grönalund

Solens strålar söker sig in genom fönstret. Gräset glänser daggvått och några löv singlar sakta mot marken. Det är höst. De kvardröjande dimslöjorna blir allt tunnare och snart skyntar byn där nere. Tystnaden bryts av motorljud - en traktor - det hörs tydligt. Jag kan inte se den. Sen blir det tyst igen. Tyst och stilla, javisst, men ändå sjuder det av liv. Skolbarnen har redan åkt iväg med skolbussen och alla som jobbar och börjar på normal morgontid har också lämnat hemmen för länge sedan. Det är bara jag som kan gå här och njuta av förmiddagens stillhet. Så tränger sig verkligheten på. Vad kommer att hända? Hur ser framtiden ut? Har vår bygd någon framtid eller står vi inför en ny stor omdaning av vårt kulturlandskap? Skall vi efter nästan 200 år återgå till den gamla ordningen? Var den stora satsningen fel? Då, i början av 1800-talet innan de stora jordbruksreformerna, skiftena, satt sin prägel på landskapet, bodde vi ju tätt inpå varandra i de gamla byarna. Den odlade jordens areal var mycket mindre, sankmarker och skogsmarker betydligt mer omfattande. Skall vi tyda de tecken som syns i samhället idag så att vi kommer att få svårt att bo utspridda över hela vårt landskap? Kan det bli omöjligt att få välja boendeform? Måste vi åter tränga ihop oss även på landet? Flyttning till städer och stora samhällen har ju pågått hela tiden. Tja, ni tycker kanske att jag låter lite väl pessimistisk. Att skriva så negativt, puh! Olyckskorp! I Härderupsposten har jag vid ett flertal tillfällen ventilerat det bristande vägunderhållet. Nu är det inte bara vägunderhållet som nästan helt dragits in. Vår länk till yttervärlden tunnans snart ytterligare ut. - Bussarna skall dras in! Inga fler shoppingturer till Vollsjo och Sjöbo för de icke bilburna. Jag vet inte om det kan gå att få lift med skolbussen? Det gäller alltså att ha tillgång till bil och det har ju de flesta naturligtvis. Eller så tar den raske cykeln så klart. Inga problem. Nej, inte så länge vi är pigga och raska, sen får vi flytta till det ombyggda Solkullen eller till gamla stationsområdet i Vollsjo. Postgången är också föremål för granskning! Allt skall vara lönsamt. Om vi inte ser till att utnyttja "postis" ordentligt, ser till att skriva och få fler kärleksbrev, räkningar m.m. blir han snart ett minne blott. Då får vi hämta posten i affären som man gjorde förr. Men den är ju stängd..... Hur går det med det öppna landskapet? Tja, det får våra lantbrukare svara på. Inte lär vi få hit golfarna i alla fall. Tack och lov bor vi alltför långt från de större samhällena där dessa finns "en masse". De lär inte heller vilja smutsa ner sina bilar på våra dåliga vägar. Det finns gott om alternativ för dem längs asfaltvägnätet. Hur det än går tror jag ändå att vi här i våra trakter är väl rustade för att möta framtiden. Vår beredskap kan bedömas som god. Vi har redan mycket av det som behövs för att klara sig bra, både byalag och tidning. Dessutom är den positiva befolkningsutvecklingen en stor tillgång. Något som inte heller saknas är goda idéer. Varför skall vi oroa oss då? Nej, det är lika bra att ta de förestående förändringarna positivt. Vi skall nog tillsammans kunna visa att det är här vi hör hemma.

LJUSNING I DIKTARHEMMET

Av Bertil Persson
Starrarp

Nu har äntligen ljuset återvänt till Nils Eklundhs diktarhem i Bjälkhult. Nils Eklundh använde ofta det återvändande ljuset om våren som symbol för bildning och framåtskridande. När hans hem nu äntligen ska restaureras, så har utan tvivel framtidstron och ljuset återvänt till hans enkla diktarlya. Det var med stor överraskning och glädje deltagarna i Bjälkhultspromenaden togs emot av den nye ägaren och visades runt i ett betydligt trevligare diktarhem än vi varit vana vid.

Det är familjen Norlund från Lund som nu tagit sig an den stora och viktiga uppgiften att restaurera Nils Eklundhs gård. Anders Norlund vill just använda ordet restaurera snarare än renovera. Det är meningen att såväl bostad som uthus i möjligaste mån ska återställas i ursprungligt och tidstypiskt skick. Gamla metoder, matreal och färger ska användas. Det kommer att bli ett mycket tidsödande arbete, men å andra sidan inte särskilt kostsamt, säger Anders. Redan nu har gårdsplanen röjts från träd och sly och det är meningen att den gamla "stenoren" så småningom ska komma idagen åter. Fönster och dörrar har restaurerats och målats. Fönsterna var i förvånansvärt gott skick. Bara två har måst delvis kasseras. Invändigt har väggarna i bostaden lagats och målats, så att hemtrevnaden har återvänt.

Vissa bekvämligheter skall installeras, men på ett diskret sätt, så att det inte stör den gammaldags och enkla atmosfären. Dock kommer troligen ingen elektricitet att kopplas in. Det finns alternativ som Anders just nu funderar över. Familjen ställer låga krav på bekvämlighet, eftersom man i huvudsak endast kommer att vistas där under fritiden på sommaren.

Visst kommer arbetet med gården att ta det mesta

Det lilla stallet där Nils under mjölkningen satt och diktade i fotogenlampans sken.

av vistelsetiden i anspråk, men där ska också bli utrymme för att uppleva närheten till naturen, lyssna på fågelsången eller helt enkelt lyssna på tystnaden. För stadsbor är detta i sig själv en upplevelse. Restaureringen har bara börjat, det mesta återstår, men det viktiga är att alla som ömmat för denna lilla gård nu kan andas optimism. Ljuset har återvänt till Nils Eklundhs hem. Vi önskar Maryvonne och Anders och deras barn lycka till med fortsättningen.

Ljuset vill åter in i diktarlyan, där nu hemtrevnaden har återvänt.

BJÄLKHULTSPROMENAD

Välkomna på Bjälkhultspromenaden söndagen den 19 januari 1992. Vi startar kl. 13.30 från Tregubbahuset i Starrarp och går upp till småbrukaren och poeten Nils Eklundhs gård i Bjälkhult. Där stannar vi till och får höra några av Nils Eklundhs dikter. Därefter går vi åter ner till Starrarp där vi samlas i skolan och dricker kaffe.

BOKBYTET

Byt dina böcker mot andra du inte läst. Du får 2 mot 3. Du kan också sälja och köpa begagnade böcker. Både pocket och inbundna, skönlitteratur likaväl som facklitteratur.

Öppettider: TORSDAGAR KL 15-18.

Premiärdax: 5/12 1991

Adress: Ateljén, Grönalunds gård, Starrarp, Vollsjö.
Telefon: 0415-42041.

V Ä L K O M N A

ETT SORGEBREV FYLLT AV FÖRTRÖSTAN

I Hårderupsposten 1986 publicerades ett brev från 20-åriga Hans Olsson i Starrarp till brodern Nils Olander i Barsebäckshamn. Nils blev, kanske på grund av brevet, sedan bagare i Starrarp 2. Brödernas fader var skraddaren Ola Nilsson Starrarp 2. Brevet från Hans är daterat den 10.1.1884. En dryg månad senare, den 16.2 omkommer Hans i en tragisk drunkningsolycka i Växsjö där han bedrev studier vid seminariet. Olyckan skedde i samband med skridskoåkning på sjön. Familjen hemma i Starrarp blir underrättade om tragedin och fadern reser upp till Växsjö. Den 24 februari skriver han ett brev från Växsjö hem till sonen Nils. Det är ett sorgbrev fyllt av förtröstan på Herren Gud. Förutom att man känner djupt deltagande i brevskrivarens sorg, så är brevet ett intressant tids- och familjedokument. Den enkle skraddaren blir överväldigad och djupt tacksam över det rikliga och varma tillmötesgåendet han får i den stora staden. Den noggranna redovisningen av ekonomiska värden kan i första hand förklaras av familjens små omständigheter. Men brevet kan även ge en bild av de för familjen utmärkande egenskaperna; noggrannhet, sparsamhet, hederlighet och intellekt. Åtminstone gick dessa egenskaper igen hos sonen Nils, legendarisk bagare i Starrarp under många år. På en punkt avviker emellertid Nils från fadern. Nils var gudsförnekare. Brevet har ställts till Hårderupspostens förfogande av Berit Anderberg i Höör, dotterdotter till Nils Olander. Bertil

Wäxsjö den 24 februari - lev i ett stilla lugn.

Jag vill meddela några rader till dig och lugna ditt smärtsfulla och sårade hjärta, som du bär för din högaktade bröder. Nu vill jag säga dig, hur hans stunder var på havet. Han arbetade omkring tre kvart, så ropade hans vänner: "Håll dig uppe ett halft kvart till, så får du hjälp"! Han hade en is under var arm och en under det ena benet. Men då svarade han och sade: "Bröder, det är för sent, krampen har tagit fast mig, men gå till kyrkan, för dit går jag!" Så sade han: "Ack, Herre Jesu, hjälp mig, för nu kan ingen människa!" Så sjönk han. Sedan bars han in med bön och sång i bårhuset och sådan högtidlig bröllopsdag, som de beviste hans lekamen, kan då ingen tro. Alla lärarna följde och jag gick ibland dem, därjämte alla ifrån seminariet med bön och triumferande sång till hans grav. Kistan kostade 15 kr, hans klädsel 9 kr. Hans grav blev planterad med grane, det kostade 1 kr 50 öre. Hans blev överhöjd med kransar. Där var de, som värderades till 5 kr, som kommo ifrån lärarnas hustrur. Även hans kamrater krans. De sade, att de hade honom så kär, så hans namn blir inte glömt. Även hans kamrat Svensson lät utgå en lista till alla dem, som var i läro-ämbetet, och även lärarna gävo i allmänhet 5 kronor var och en. Hans klassvar och en givit omkring 1 krona var och en, så att beloppet, som samman- skjutits torde uppgå till över 100 kronor. Så sade de, att ingen i högre stånd har fått bättre likprocess än han, men nu kan du intet mer bevisa än ett tacksamt brev. Nu får jag säga dig, hur högtidlig ära de beviste mig. Rektorn kom upp till mig och Svensson i lördags och bjöd oss på middag, och vi både söp och vi pratade och vi åt i över 2 timmar. Han bad mig hälsa både mor och

bror och systrar, att vi lämna all sorg till Herren, för han var kommen till fridens land. Och även Hans 'värdshusfolk beviste mig så mycken ära och vördnad med mat och dryck, så du kan inte det tro. Nu får jag säga dig, hur din bror såg ut. Hans ansikte var som han inte varit död, så mitt hjärta blev lugnat vid hans vanliga uppsyn. Så sörj inte mer för din käre bror, för ditt bröst bliver sämre. För vid hans grav gavs upp så vackra sångstämmor, som det varit harpors och änglars röst. Du kan väl inte tro det utan att ha varit där. Amandus Svensson vill hava rent och klart för honom här på jorden, för det han hade alltid haft allt klart för sig. Han frågte, hur många skulder där är hos oss. Där har han ingen skuld utom den hos dig. Den bad han mig klara hos dig. Han sålde böcker till 47 kr. Härmed slutar jag mitt brev med tårar i mina ögon. Var snäll och skriv till Elna, din syster, så fort du kan.

Ola Nilsson

(Tilllägg av rumskamraten Amandus Svensson)

Wexjö Som ofvan

Herr N.O. Ohlander!

Som Er sörjande fader skrifver vill äfven jag, såsom varande brodrens saknande kamrat äfven meddela mig. Jag hör genom far att Ni sörjer djupt er broder, som så oförmodadt och hastigt aflidit - ja, jag undrar ej derpå, men oss alla är föresatt samma mål, hvarför denna händelse bör blifva oss den bästa botpredikanten, ty hvad menniskan sår får hon ock uppskåra. Jag vill hoppas att Gud hörde de böner och suckar som vår aflidne vän uppsände då han var i dödsångesten. Ja, måtte Gud hafva tagit honom till sig - då böra vi ej sörja utan vara glada. Hvad hans begrafning angår har den skett på det allra högtidligaste sätt; den heder som honom tillkom både bland kamrater och lärare såsom lefvande har nu äfven bevisats honom såsom död. Jag har försålt de flesta hans böcker; tagit upp på banken hans återstående kapital, låtit utgå en lista för insamling till en liten summa, hvarmed åtminstone en del af hans skulder böra betalas. Jag vet ej ännu huru stor denna summa blir, men emellertid ska jag på samvetsgrannaste sätt redovisa för hvad jag har om händer. Var snäll och skrif några rader till mig, skall jag sedan skrifa till er. - En kamrat till Hans har skrifvit ett poem öfver hans död som kommer insättas i Ystads Allehanda. Om du ser efter de närmast kommande numren, får du nog se det.

Högaktningsfullt Amandus Svensson

STARRARPS BYALAG

Starrarps byalag var i år samlat på stämma och majgille hos Lisbet och Jan Hansson. Bl.a. diskuterades ånyo de dåliga vägarna i byn och man enades om att på olika sätt fästa Vägverkets uppmärksamhet på problemet. Lasse Lagnebo fick fortsatt förtroende som coach för brännbollslaget, trots nederlaget i Skumpaturneringen. Till älderman för 1992 valdes Inge Andersson.

SMEDENS FÖDELSEDAGSKALAS

En mustig historia, som bygger på ett par olika historier som Otto Nilsson i Starrarp berättat och upplevt. Allt lär vara sanning, även om det bör tilläggas, att Otto, som någon uttryckt saken, hade upplevt mer än han hade varit med om!

När smeden här i byn fyllde sitt tionde år - han var född skottdagen, så i verkligheten var han 44 - bjöd han en del kunder och släktingar på fest. Dessa undfägnades huvudsakligen med kaffegök, som var den tidens största njutningsmedel.

Så tog kaffet slut och smedgesällen drog upp en hink vatten ur brunnen. I den fanns en död igelkott. När smeden såg den, plockade han upp den och sedan användes vattnet till kaffe, för som smeden sa: "De'har ju ingen betydelse, för det blir samma vatten vi skall använda i fortsättningen också!"

Ingen av gästerna blev sjuk, för på den tiden detta hände var inte den moderna livsmedelshygien uppfunnen och folk tålde litet av varje, ingen var precis bortklemad.

Dagen efter den lyckade festen, var smeden lite i bakrus och han tyckte att det tagit hårt på den lilla kaffe- och spritransonen han hade. Detta hände under första världskriget då det var ont om mat, kaffe och alla förnödenheter, däribland även spriten, som endast fick köpas på motbok och i mycket ringa mängd.

Då fick han en snilleblix: Har man sprit kan man byta sig till kaffe och sprit kunde man själv åstadkomma!

Han satte omedelbart igång med att tillverka en apparat. Rör fick han av piporna från sin dubbelbössa och en mjölkkanne fick tjänstgöra som panna. I denna sattes piporna fast. Dessa gick igenom en balja vatten för kylningens skull. Av den nedersta pipen kom vanlig sprit, men av den översta kom den finaste akvavit.

Gästfri som smeden var, kom det besökare från när och fjärran för att avsmaka brygden. Dricka fick dom gärna göra, men i utbyte fick dom ha antingen kaffe med sig eller också råvara till mäske i form av socker, potatis och säd.

Vi kom dit en kväll rätt sent. Det enda ljus som fanns i smedjan var skenet från elden som brann under apparaten. Skäggiga ansikten syntes runt omkring och man kom osökt att tänka på Valhall med en skillnad, att det fanns endast en valkyria. Det var smedens hushållerska, som gick omkring och bjöd på besökarna ur bleckmuggar.

Allt gick bra en tid, men så höll bubblan på att spricka. Hotell och gästgivaregårdar och till och med spritbolaget tappade en del av sin försäljning, varför anmodan gick till landsfiskalen om den olagliga sprittillverkningen. Han skickade dit fjärdingsmannen, en före detta knekt. Men smeden hade blivit varnad i tid och kommit undan. Endast hushållerskan, en stilig flicka från Delsbo, var hemma och höll apparaten igång när fjärdingsmannen trädde in. Tösen var grann, svart hår, bruna ögon och yppiga former. Det är ju sånt som en knekt uppskattar. Hon tjusade till honom och bad honom sitta en liten stund och se efter apparaten medan hon gick ut och fodrade grisarna.

Fjärdingsmannen gick i fällan. Det dröjde rätt länge med utfodringen och under tiden föll fjärdingsmannen för frestelsen att avsmaka den underbara guldgula akvaviten, som kom från den ena gevärspipan. Detta var nästan ren sprit och han började se livet i ett rosenrött skimmer. Då öppnades dörren plötsligt och vem inträdde om inte själva riksdagsmannen! En stor pamp på den tiden. Fjärdingsmannen sjönk ner i knäpkängorna och allt det rosenröda försvann när riksdagsmannen tittade frågande på apparaten och sa:

- Jaså själva fjärdingsmannen, en kronans värdige tjänare, drar sig inte för att hjälpa till med hembränning! Men eftersom inte ens en riksdagsman är mer än en människa, slutade det med att även han smakade på brygden och de båda författade en rapport till landsfiskalen om att inget olagligt förekommit. Det enda fjärdingslagligt. Detta var på sätt och vis riktigt för grisarna fick den urkokta mäskan och dom gick också ständigt i bakrus. När de bägge myndighetspersonerna skulle hem fick hushållerskan hjälpa dem upp i riksdagsmannens vagn. Allt gick bra för hästen hittade själv hem.

Men fjärdingsmannen glömde sin cykel och dagen efter kunde han absolut ej minnas var han gjort av med den utan trodde att den var stulen och han höll riktiga förhör med alla lite ökända individer, men utan resultat. Alla var oskyldiga.

ÅRETS SKUMP

Karin och Otto Jönsson är ÅRETS SKUMP. Bilden är från Skumpens Dag, då de båda fick mottaga medalj, diplom och blommor.

På diplomaten står att de fått utmärkelsen

"För visad företagsanda och yrkesskicklighet, genom att under 40 år, med ospard möda, drivit fram Frenninge Trädgård till ett blomstrandeföretag i och för bygden".

Vid festligheterna på Skumpens Dag underhöll Österlens Dragspelsklubb och trubaduren Christer Lundh. Själva prisutdelningen inramades på sedvanligt sätt med Skumpamarchen, spelad av Åke Gustavsson och Arthur Holmer och med Skumpafanfaren spelad av Sven Olsson och Per Johannesson. I Frenninge Sparbanks brännbollsturnering, som inledde festligheterna, vann i år Frenninge byalag en inteckning i Skumpakannen.

Foto: Gösta Persson

VÄRLDEN ÄR ALLT BRA LITEN

Av Gert Hallkvist
Skomagaretorpet

Jag satt en dag på mitt jobb i Malmö, närmre bestämt den 16 januari i år, då min telefon ringde. Jag svarade och en man presenterade sig. Och naturligtvis som vanligt flög namnet förbi, men vi fortsatte vårt affärs-samtal. Vid vårt fortsatta prat så blev det även lite prat om ditten och datten, som det brukar bli. I något sammanhang så nämnde min telefonvän namnet Vollsjö. Och då reagerade jag, då jag har ett torp i Fränninge där min fruga och jag har tillbringat all vår fritid sedan 1960. Och det kan er-kännas att jag blev rejält nyfiken. Jag frågade om anledningen till att han nämnt Vollsjö. Och visst är världen liten. Han berättade att han någon dag tidigare varit och gratulerat sin svägerska som haft födelsedag, och att han då kört genom denna metropol. Och då steg min nyfikenhet ytterligare. Jag fick då veta att han hade en broder i Starrarp som var lantbrukare och att han själv var född i trakterna. Han kände väl till bygden och var bekant med många människor runt om i trakten. Och extra stolt blev jag när det visade sig att han visste var mitt gamla torp låg och vem som en gång i tiden bott där. Vi hade ett långt och givande telefonsamtal om Färsbygden förr och nu och jag fick veta mycket jag inte visste om trakten. Ett trevligt telefonsamtal mitt i arbetslivets stress. Och medge att världen är liten. Vad han hette? Ja, jag glömde ju att presentera honom för läsekretsen i början av min lilla berättelse. Han heter Göte och bor i Malmö, Brodern som är lantbrukare i Starrarp heter Sven, båda med efternamnet Wallter. Passar här på att tacka Göte för ett givande telefonsamtal.

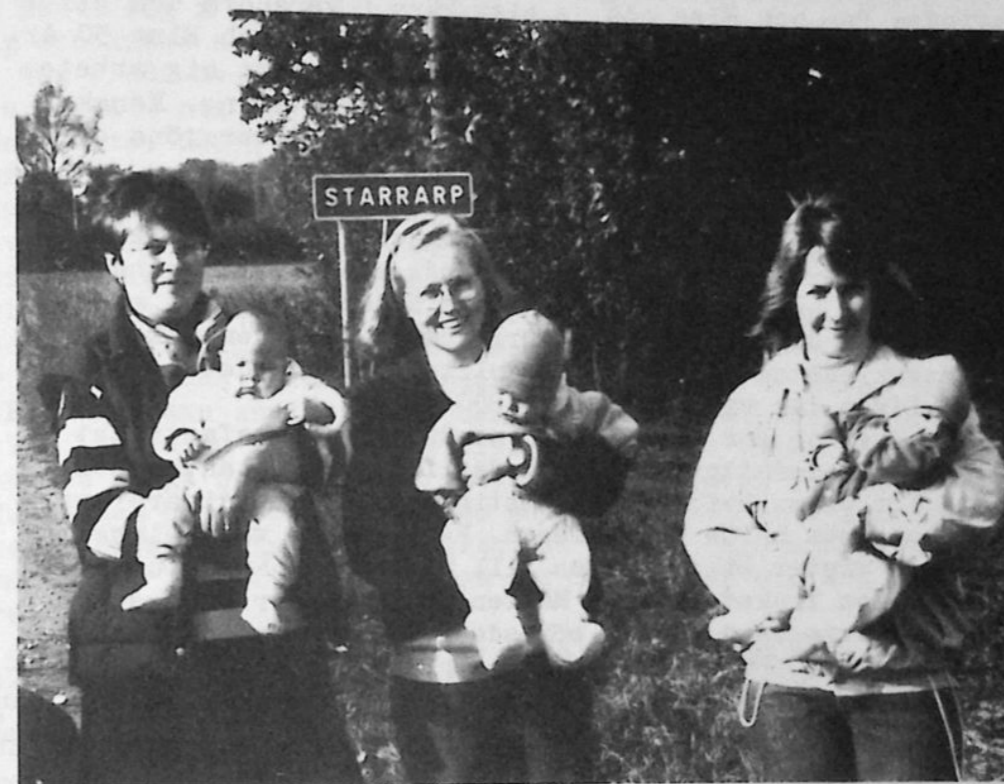
FOTBOLLSMINNEN

Av Göte Holgersson
Hörby

Sommaren 1939 deltog Starrarps bollklubb i en pokalserie, som kallades Vombsjöserien. Övriga lag var Bjärsjölagård, Vollsjö, Löberöd, Veberöd och Torna Hällestad. När Bjärsjölagård i en av de första matcherna mötte Starrarp på bortaplan var jag med i det gästande laget. För att spara på klubbkassan, om det nu fanns någon, beslöt vi att cykla till Starrarp. Man klädde om i ett uthus till en gård i närheten av fotbollsplanen. Efter matchen kunde vår center Börje Jakobsson trots ivrigt letande inte hitta sin vita skjorta. När de övriga var färdiga med omklädseln låg där en svartprickig skjorta som blivit över. Vid en ingående granskning befanns det verkligen vara Börjes skjorta, men den hade blivit ockuperad av en svärm hönsloppor, därav det förändrade utseendet. Uthuset där vi klädde om hade till helt nyligen inhyst gårdens hönsbestånd. Visst var det enkla förhållanden, men episoder som denna och många andra förgyllde fotbollstillvaron. Så roligt som vi hade på den tiden tror jag inte utövarna har i dagens hårda och prestigefyllda fotboll. I Starrarp var vid denna tid Nils "Challe" Karlsson den store strategen. Han var genuin Starrarpsbo, men hade tidigare spelat i Vollsjö, där fotbollen startade redan 1926. När man berör relationerna mellan Starrarp och Bjärsjölagård kan nämnas att Svante Hassel och Sigfrid Nilsson under vissa tider även spelade i

Bjärsjölagård. Vidare får man inte glömma Frans Månsson. Han anlätades ofta som fotbollsdomare i Bjärsjölagård på 1930-talet. Liksom gamla tiders tennisspelare uppträdde Frans elegant i vit skjorta och vita långbyxor. Som den store idealist han var, cyklade han alltid till sina uppdrag och han tog ej heller ut något arvode, nöjde sig med en och annan fika på Blomgrens café. Han omkom i en snöstorm under en av fimbulvintrarna i början av 1940-talet.

POJKARNAS ÅR

Här ser vi dem, barnen som fötts under det gångna året. Det är tre pojkar, som därmed i någon mån jämnar ut det stora överskottet på flickor i byn. Fr. v. Christel Grankvist med Sebastian i famnen. Därefter Ingela Bertilsson med Olof och Annette Sjöstedt med Jimmie.

DANS KRING GRANEN

Starrarps byalag hälsar alla, stora och små och även från andra byar, välkomna till dans kring granen söndagen den 1 december, d.v.s. Första Advent. Kl. 14 börjar vi med att försöka resa granen. Ta gärna med glögg eller annan varm dryck.

ETT STRÄVSAMT PAR FRÅN STARRARPS ORAS HÖJDER OCH DALAR

Av Knut Thulin
Ödåkra

I sydöstra hörnet av Skåne träffar vi på Vallby församling. Ortsnamnet Vallby stavades i äldre tid med dubbelt W. En stavning som var mycket vanlig till många av de skånska ortsnamnen. I denna församling föddes den sjunde januari 1860 ett gossebarn till familjen Tufvesson. Några mil från Vallby ligger Fågeltofta församling. Där föddes en flicka den tjugonionde mars 1865. I dopet fick hon namnet Elna och efter sin far Nils efternamnet Nilsson.

Småningom träffades Per och Elna och de blev kära i varandra och gifte sig den tjugofjärde april 1895. Per var då 35 år gammal och Elna 30 år. Hemma i Vallby är det tänkbart att Per som vuxen hade sökt sig arbete i fiskeläget Skillinge och där förkovrat sig i fiskhantering. Kanske följde han någon gång med fiskare i deras båtar ut på Östersjöns då fiskrika vatten?

Elnas ungdom före giftermålet kan mycket väl tänkas ha varit vid det stora godset Kronovall där hon fått arbeta med jord och djur. Detta stora gods med sina över fem tusen tunnland hade arbete till många tjänare. Adelsfamiljer har bott på detta slott sedan 1740. Det mesta av slottets utseende i dag är från en större ombyggnad åren omkring 1893. På äldre dagar pratade Elna ofta om olika minnesbilder hon hade från slottet och livet där vid slutet av 1800-talet.

Efter giftermålet övertog Per och Elna en mindre jordbruksfastighet på Starrarps Ora. I liten omfattning bedrevs därifrån också lanthandel mest till fromma för Orans befolkning. Fastigheten hade tidigare innehafts av en handlare som hette Lars Olsson. Fastigheten var belägen utmed den väg som i väster bildar gräns till Starrarp. Längre upp låg en annan fastighet som brukade kallas Mårten Truls längor och senare har den kallats Långorna bara. Vägen började i det västkors där en gång Starrarps väderkvarn låg. Vägen bildar också gräns för det gamla Möllehuset. Den som färdades denna väg kom först till en större tomt där fru Johanna Jönsson som änka levde sina sista år och dagar. I folkmun kallades hon alltid för Greisjan. Hennes hus var i det närmaste fallfärdigt. Ungefär hundrafemtio meter längre upp i backen låg den fastighet Per och Elna köpt. Stigningen var betydande på denna väg som kantades av björkar. Totalt omfattade fastigheten omkring två tunnland odlad jord. Det byggda var i dåligt skick. Ändå var Per och Elna fast beslutna att göra det bästa av deras nyförvärv.

Per som tidigare haft handlag med fisk skulle från hästskjuts sälja denna vara till ortens befolkning och Elna som hade handlag med jord och djur skulle sköta arbetet hemmavid. Kom någon och ville handla skulle hon betjäna det också. Var och en skulle omsätta de färdigheter de haft med sig från sina hemtrakter.

Pers arbete var mycket krävande. Tidigt på natten vid två tretiden gav han sig hemifrån för att åka till Kivik eller Simrishamn för att hämta fiskens fisketurer. Några lådor fisk bytte ägare, hästen fick en paus och lite foder. Sen var det tid för Per att vända hemåt igen. I sommar-tid var det besvärligt för fisken höll nästan på att bli sur innan de sista kilona vägts med hans betsmän.

Åren gick och Elnas arbete utökades med det arbete som de flesta kvinnor alltid fått klara av vid sidan om - att föda och passa småbarn. Redan året efter giftermålet, den tolfte april 1896, föddes en flicka, Ulrika Julia.

Denna flicka blev bara åtta år gammal. I december 1904 drabbades hon av scharlakansfeber och dog. Ulrika Julia hade vid sin bortgång tre bröder. Nils som fötts i juli 1897 - Arhild född i september 1900 och Viktor född i mars 1902. Sorgen var tung i familjen och det dröjde fyra år innan nästa barn kom till världen. Glädjen var säkert stor då, för det blev en flicka. Den fjortonde januari 1906 kom flickebarnet till familjen och i dopet fick hon samma namn som den flicka de mist med tillägg av ett förnamn till - Inez Ulrika Julia.

Per och Elna var mycket arbetsamma och sparsamma människor. Ett av deras säkert största ömskemål var att flytta ned till dalen istället för att bo uppe på backen. Underhållet på vägen var mycket dåligt. Stora regn skapade besvärliga fåror när gruset följde med ned i dalen. Tillfället kom när de kunde köpa tomten där "Greisjans" hus låg. Husen uppe på backen revs och flyttades ner i dalen. Något användes från deras gamla hem men det mesta var nytt till det nya hem de skapade åt sig. Deras framtidstro var stark fast de satte sig i skuld till mycket av det nya de skapat. Barnen växte till sig och kunde snart hjälpa till med en del av arbetet.

Att Per tog skada av allt sittande på kuskbocken i ur och skur, solsken och kyla är lätt att förstå. I hela trettiotre år klara han av sin del för familjens bästa. Den lille trogne hästen kände vägen utantill och ibland fick Per gå av och gå en bit för att få lite värme i kroppen. Den tjugo-andre oktober 1928 drabbades Per av dubbelsidig lunginflammation och dog. Barnen var vuxna och flyttade hemifrån. Dottern Julia som gift sig 1926 bodde tillfälligt hemma med sin man som var skraddare. Denna dotter kom att spela stor roll för sin mor senare i livet. Det blev hon som såg till att modern många gånger fick den hjälp som behövdes.

När Per dog var Elna 63 år och ingen ungdom längre. I många år framåt visade Elna med sin envishet och okuvliga energi att hon inte ville ligga någon till last utan klara sig själv. Mot dem som ville tala illa om henne kunde hennes tunga och tal vara vasst och avvisande. I deras mun fick Elna heta "Tuan" men det fanns också dom som visste att Elna innerst inne var en mycket godhjärtad kvinna, generös att ge bort när hon hade något att ge. Dessa människor kallade henne gärna för "MOR Elna" och det lät mycket vackrare.

Första gången jag träffade Elna var något år efter att hennes man gått bort. Hon hade då slutat med sin affärsrörelse. De djur hon hade tog den tid och ork hon hade kvar. Kon som hette "Broga" var hon mycket mån om. Månadspenningen var en av de få inkomster Elna hade. Mycket av det grönfoder som kon behövde högg Elna med lie utmed vägkanter, stoppade det i en lång säck, som hon sen bar hem på ryggen. En del minns henne säkert ännu där hon i sin ankellånga svarta kjol kom traskande med lien i ena handen och ett grepp om säcken med den andra.

Gris och höns hade hon också, men där blev inga stora inkomster av dem under trettiotalets magra år. Lite frukt och honung sålde hon på hösten. Hennes astrakanäpple framhöll hon alltid som fin frukt med god smak. Trämättet som rymde en kappa kom fram när någon kom och ville köpa. Ibland gick jag något ärendet till Elna och då ville hon alltid få en pratstund efteråt och bjuda på kaffe och vetebröd. En stor kopparkittel stod alltid på spisen med halvvarmt kaffe i. En stund efter att Elna dragit kitteln över till de varmaste "ringarna" var det färdigt att slå upp.

De blåsvarta slöjorna av garvsyra syntes i koppen och först sedan jag hållt i lite mjölk vågade jag smaka på dekokten. Vetebrödet var gott och det var huvudsaken. Byte av sumpen skedde inte så ofta. Elnas mage var garvad för denna sorts kaffe.

Med åren skapades det många historier om och med Elna. (Jag vill inte kalla henne för något annat än det hon verkligen hette.) Allt var väl inte riktigt rumsrent och det har jag ingen orsak att dra fram så här långt efteråt. Lite tidstypiska är de jag vill omnämna.

Normalt gick Elna aldrig på något födelsedagskalas. En gång gjorde hon ett undantag. En man i bygden fyllde 40 år. Elna och han var alltid goda vänner varför bästa stassen kom på. De andra gästerna var inte vana vid att se Elna på kalas. Lite småprat innan kokerskan hade maten färdig och alla samlats.

Innan steken kom ett enkelt smörgåsbord in med ett antal kalla assietter, ett par omeletter och till dem prinskorv och köttbullar. Elnas ögon fastna på köttbullarna. Men var var såsen och potatisen till dem? Forsiktigt fråga hon jubilaren och han förstod vinken. Kokerskan ordna till "tillbehören" så fort hon kunde. Dagen efter prata Elna om för alla som ville höra på att hon varit på en "mycket smakelig fest".

Mjölkbordet där Elna placeras in kanna för transport till mejeriet stod i närheten av Möllehuset. Detta gamla hus vars jord gränsade till Elnas tomt skulle få en ny ägare. En jägare hade köpt hus och jord och tänkte sig att bedriva hunddressyr och uppfödning av fasan- och raphönskycklingar där. Elna såg med viss oro fram mot ägarbytet. Skulle hundarna bita ihjäl hennes höns och hur mycket kom de till att stå och skälla om dagarna? Det var frågor utan svar än så länge.

Det mesta blev bättre än Elna tänkt sig. En dag fick hon höra av frun, som var född i Sörmland att de tänkte sig att ha en elev till hjälp för sommaren. Frågväs som Elna var undra hon om de skulle "kosterera" denna elev också. Det var inte lätt att förstå vad Elna menat så frun hörde sig för med Ola Månsson om Elna verkligen undrat över om de skulle kastrera eleven. När Ola sen berättade historien vidare var det många som fick sig ett verkligt gott skratt efteråt. Elna hade ju bara frågat efter om eleven skulle ha mat och logi förutom lönen.

Den fjärde april 1951 slutade Elna sina dagar i en ålder av 86 år. Någon svår sjukdom fanns inte med i bilden utan det var av ren ålderdomssvaghet som lågan släcktes. Hon hade då varit änka i 23 år. Svårt hade det varit många gånger, men hennes viljestyrka övervann svårigheterna. Moderna hjälpmedel var henne främmande. Tvättarna hade hon kokat i öppen gryta ute på gårdsplanen. Årsbehovet av ved både sågade hon och klöv det, för att till sist lava upp det i en stack för sommartorkning. Inomhus fick hon aldrig uppleva "rickepumpens" välsignelse. Vatten till såväl djur för att sen försvinna in under vägen. En fördjupning där betjänade Elna sommar som vinter. Ibland fick yxan fram i sträng kyla. Jag har inte

riktigt klart minne av om elektriskt ljus kom in i huset eller ej. Hennes livsgärning blev stor och säkert är det någon som ännu minns henne - hon som svängde lien som en hel karl.

För korrekthet i årtalen är jag stor tack skyldig kanslist Helen Rosdahl, Pastorsexpeditionen i Frenninge.

Polarvår

Text & musik Sven Ohlsson

Intro

Slow

vers

Skönt värmer brasan i stugan och nyss kom en.
 Vår-fågla- sjöngo sin vi-sa och kor-na gick
 solstråle in vår solen genom en
 åter i vall åter kung Bore sej-
 ru-ta värmer ett fruset sinn-
 vi-sar vår föds med vända fram
 kall och tyst är våren i är
 sängen har tystnat i fåglarnas snar bis-
 tert kall blåser nordan och u-te
 är det po-lar-vår

EN SAGA.....

Av Gert Hallkvist
Skomagaretorpet

Det var en lite gråmulen dag. Jag stod vid mitt torp i Fränninge och tittade ut över enefäladen. En bit bort vid skogsbrynet till Klöverskulleskogen vankade ett 10-tal kvigor omkring. Det var tyst i naturen, inga fåglar sjöng. Det var som om tiden stod stilla, och en egendomlig stämning låg i luften, en känsla som på något vis inte stämde överens med verkligheten.

Vad var det som var på väg att hända? Som på ett givet tecken lyfte alla kvigor på sina huvuden och spetsade öronen. Kunde dom höra något som jag inte uppfattade? Och som på en given signal startade alla djuren med en rivstart och sprang bort från skogen och ut mot en mera öppen terräng och försvann där ur mitt synfält.

Allt blev med ens tyst och stilla. Jag fick ånyo den där egendomliga känslan inom mig och jag kände på mig att någon stod och tittade på mig. Men, Herregud, vem skulle stå och titta på mig, jag var ju helt ensam. Men kanske ändå inte?

En liten bit ifrån mig prasslade en buske till och rörde sig sakta. Jag steg upp på en sten för att få en bättre utblick. Och då fick jag se något jag inte trodde fanns. Jag tyckte just då att jag på något vis befann mig mellan dröm och verklighet, för ur buskaget tittade en liten gubbe ut, cirka 50 till 75 centimeter lång. Han tittade mig stint i ögonen. Jag stelnade till, kände mig torr i munnen och varken kom mig för, eller kunde säga ett ljud.

Vi stod där och glodde på varandra och ingen sade eller gjorde något. Han plirade med ögonen och munnen drogs till ett skevt leende. Själv så bara starrbligade jag och fick inte fram ett ljud, men jag såg att han var klädd i en gammaldags nästan vit skjorta och ett par blåa byxor som han hade nedstuckna i ett par grovt stickade strumpor. På fötterna hade han träskor och på huvudet satt en konstig blåaktig luva och under den stack det fram en grå tovig kalufs. Och i sitt lilla rynkiga ansikte hade han ett grått vildvuxet skägg.

Vi åsynen av denna skepnad fick jag gåshud över hela kroppen, men konstigt nog så blev jag inte rädd. Men nog verkade sekunderna långa som timmar. Men så samlade jag ihop mina nervtrådar och jag kunde börja tänka mer normalt. Men när jag skulle börja prata och öppnade munnen fick jag bara fram ett torrt kraxande.

Och så fort jag fick ett ljud över läpparna, ryckte gubben till, vände sig helt om och sprang så fort de små benen kunde bära honom upp mot skogsbrynet. Nästan framme snubblade han till på en sten och föll omkull, men kvickt kom han på benen, vände sig om mot mitt håll och fortsatte in i Klöverskulleskogen.

Jag stod ensam kvar med stridiga känslor, sånt här händer bara inte. Men nu hade det hänt.

Jag hoppade över staketet och gick mot buskaget där gubben hade stått, men där fanns inte ett spår efter honom. Jag fortsatte in i skogen, bort mot stenen där han hade snubblat. Och då såg jag att han hade slagit sig ordentligt för det var blod på stenen. Jag fick titta efter ordentligt för blodet var inte rött, utan grönt. Jag fortsatte in i skogen men några fler spår efter gubben fick jag inte syn på. Men av färgen på blodet att döma så måste det ha varit en äkta FÄRSING, för dom lär ju ha grönt blod i sina ådror.

Då gjorde jag en ny upptäckt, fåglarna sjöng igen och allt var sig likt igen.

Hade jag drömt eller var det verklighet? Ja, det får jag väl aldrig veta, men ett äventyr var det. Och som man säger så överträffar ofta verkligheten dikten.

KONSTEN ATT GÖRA BORT SIG

Av Gösta Kristiansson
Vollsjö

Just i dag, drar jag mej till minnes en episod från Hårderup för sisådär 20 år sedan. Det var en lördagsnatt på höstkanten, klockan var väl strax efter midnatt. Plötsligt vaknade vi av att en bil kom in på gården, vände hastigt och med en rivstart försvann igen. Det hördes på ljudet att det var en raggabil. Min fru och jag for opp, bara för att konstatera att den med ilfart försvann neråt vägen.

Frågorna blev plötsligt många: Var vår son hemkommen? Han hade nyligen fått moped, vi kollade, nej det var han inte. Var det kanske någon som var ute och jagade efter honom? Eller vad kunde en sådan bil ha för ärende till vår fridfulla gård. Ja nog kan man skärpa upp sig, så mitt i natten och att vi kände oss kusliga till mods vill jag inte förneka. Efter en stund syns ett ljussken på väggen, och jag opp som ett skott, får se en bil komma, kan det vara samma bil? Jag rusade ut i vår bil, som enligt sed på landsbygden då, stod olåst med nycklarna i, gjorde en rivstart och iväg på infartsvägen, och hade jag inte sån tur att han vred ner på vår infartsväg. Nu: tänkte jag skall det bli uppkärvat vad för raggare här kör mitt i natten. Jag slog på helljuset och tvingade honom backa upp vid mjölkbordet där han var tvungen att backa höger för att sedan kunna klara av att köra iväg, men kvickt som ögat körde jag rakt fram och ställde min bil framför honom, och nu hade jag han instängd och rusade ut och slet upp deras dörr och undrade vem fan dom sökte efter.

Där framme satt två unga pojkar som såg förskräckta ut, men bad om ursäkt för dom hade kört fel. Dom deltog i ett rally och hade valt fel väg där nere i vägskälet vid björken.

Det uppstod en mycket tyst kort paus, det är kanske sådant som kallas konstpaus, jag vet inte, men när jag rufsigt i håret och barfota i en långgrandig pyjamas lommade tillbaka till egna bilen kom jag plötsligt till att känna mej otroligt dum, och när jag backade tillbaka, fortfarande med helljuset på, kunde jag se två bleka pojkar i en rallybil som det stod 32 med stora siffror på dörren, passera framför kylaren. Dom trodde nog att det var hin onde själv som bodde i den gården. Mitt självförtroende blev inte mycket bättre när jag ganska snart kom underfund med att jag en gång på sommaren fått besök av ett par killar från Lunds FBU som ville ha tillåtelse att använda den genomgående en-skilda vägen nedanför björken till att köra rally en viss lördagskväll på hösten (naturligtvis denna). I egenskap av ordförande för just den vägsamfälligheten hade jag skrivit under och gett tillåtelse. Men minnet ack ja.

I dag den 5-te oktober 1991, en strålande vacker lördagseftermiddag har vi varit ute och sett rally i Vollsjö, därav kom uppslaget fram ur sågspånsömmen.

PÅ TAL OM RALLY...

Denna rallylördag, nu i oktober, när Gösta Kristiansson fick idén till sitt opus, så kördes Färssvängen. Ett minirally med fyra specialsträckor runt Vollsjö. Segrade gjorde icke oväntat den skånske rallykungen och Starrarpsora-sonen Bengt-Göran Bergström. Här ses han i sin Mazda på andra specialsträckan genom Härderup.

Foto: Bertil Persson.

KONST I STARRARP

Det blir påskutställning hos Ewa Andersson på Grönalund även påsken -92. Nya bilder är på gång. Det blir både i batik och applikationer. Som medlem i Mellanskånska Konstnärgruppen MESK kommer Ewa också att delta i en samlingsutställning där alla medlemmarna bidrar med konstverk på Galleri KAOS i Linderöd.

Som vanligt kan ni hitta till utställarna med hjälp av de blå/gula trianglarna. Det finns också kartblad att hämta hos utställarna. Vernissage blir det som vanligt LÅNGFREDAG kl 10-18. Öppet under hela påskhelgen och därpå kommande helg kl. 10-18.

JULKLAPPSTIPS FRÅN EWA

Fram till jul lämnas 20-30% rabatt på alla mina tavlor i ateljén. Därför har jag öppet mellan 15-18 följande torsdagar: 5/12, 12/12 och 19/12.

Annan tid enligt överenskommelse per telefon 0415/42041. Välkomna till Grönalunds gård i Starrarp.

SYFÖRENINGSAUKTION

Fredagen den 29 nov. kl. 19 är det dags för syföreningsauktion i Församlingshemmet i Frenninge. Starrarps Kyrkliga Syförening hälsar alla hjärtligt välkomna. Det blir lotterier, kaffeservering, auktion, och dessutom Luciatåg med barn och barnbarn från Starrarpsbygden. Bilden är från förra årets Luciatåg.

FÖRSÄLJNING, SERVICE OCH HANTVERK I BJÄLKHULT, HÅRDERUP, SKUMPARP OCH STARRARP

Bertil Karlsson, Starrarp. Snickare. 0415-42079.

Buglys Kennel, Lindgården, Starrarps Ora. Naima Paulrud-Balog. Uppfödning av mops och cavalier King Charles Spaniel. 0415-42021.

Grankvists Måleri, Starrarp. Sandblästring och sprutmålning. 0415-42181.

Inge Andersson Trä och Smide, Starrarp. Byggnadsarbete, smide och maskin-service. 0415-42025.

Jan Månssons Maskinstation, Härderup. Utför diverse jordbrukskörslor och grävning. 0415-43122. Mobiltelefon. 010-472097.

Frukt och Grönt, Eva och Bertil Svensson, Bjälkhult. Försäljning av frukt grönsaker och blommor. 0415-42069.

Lennart Borg, Starrarp. Köper och förmedlar livkalvar. 0415-42125.

Sjölin's Maskinstation, Härderup. Utför jordbrukskörslor och grävning. 0416-32091.

Skogstjänst i Vollsjö, Starrarps Ora. Skogsavverkning, utkörning av virke, röjning, plantering m.m. Håkan Degler. 0415-42070. Mobiltelefon. 010-475408.

Sune Sörenssons Bil, Starrarps Ora. 0415-42022.

Video import, Starrarp. Lasse Lagnebo. Service och försäljning av allt inom radio och TV-branchen. 0415-42014. Mobiltelefon. 010-412445.

VÅREN OCH SKATORNA.

Nu nalkas den ljuvliga tid
då människor vakna och brinna
bort all vinterns ro och frid
mot nya äventyr vi vill hinna.

Så ock i naturens rike
bland fåglar och fän
en brådska förutan like
i lockton och skrån.

Det är solen och ljuset
som värmer och pockar
i allt hörs bruset
livet på nytt alla lockar.

Skator i svartvita fracken
pinnar de dra och slita.
Bolster de stjäla bort i backen
i stjärten varandra de bita.

Om vått eller torrt de veta
där de valde sitt bo
De fröjdas, skrika och leta
i äggen de ha sin tro.

Jag vet att ni tjuvar är
i bon från de minsta små.
Vem lärt er att göra så här?
Min sympati ni ej kan få.

Knut Thulin, i mars 91

Adress till Hårderupsposten:

Bertil Persson, Starrarp 7
270 33 Vollsjö. 0415-42116.

Försäljningställen:

Frenninge Trädgård, Tommys Färg i Vollsjö, Fasths
Livs i Bjärsjölagård, Bengt i Östraby och Västerstad,
Nygrens Livs i Önneköp, Tobakshörnan i Hörby och
Perssons Färghandel i Sjöbo.
